

Ба Шурои диссертациони 6D.KOA-019-и
назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон
(734025, ш. Душанбе, кӯчаи Буни Ҳисорак)

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ–ҷиноятӣ таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) пешниҳод шудааст.

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисосҳо ва самтҳои илм, ки аз рӯйи онҳо диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Диссертатсияи Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ–ҷиноятӣ таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», ки ба Шурои диссертациони 6D.KOA-019-и назди Донишгоҳи миллии Тоҷикистон барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ), ки аз рӯйи он ба Шурои диссертационӣ мувофиқи фармоиши Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 1 январи соли 2022, таҳти № 15/шд 62 ҳуқуқи қабули диссертатсияҳо барои ҳимоя дода шудааст, мутобиқ мебошад.

Мубрам будани мавзӯи диссертатсия. Дар таърихи давлатдорӣ тоҷикон таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ қариб, ки дар ҳамаи давраҳои он ҷой дошт ва ҷой дорад. Сабабҳои истифодаи терроризми сиёсӣ асосан муқовиматҳои шадид бо ноадолатии иҷтимоӣ, ихтилофоти мазҳабӣ ва ҳудудӣ, рукуди ҷомеа алоқаманд мебошад.

Таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии ҶТ дар шакли терроризми сиёсӣ яке аз роҳҳои ба амалбарорӣ ва тарзу усули бурдани

муборизаи сиёсӣ бо истифодаи афкори даҳшатзо ва тарсафканӣ бо роҳи таҳдиду таҷовуз ва зӯроварӣ ҷиҳати бедор кардани тарсу ҳарос, ваҳмангезӣ дар вучуди инсонҳо мебошад.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти ҶТ муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ҳамеша зимни ироаи паёмҳо ба Маҷлиси Олӣ ва суҳанрониҳояшон дар мулоқоту сӯҳбатҳо оид ба афзоиши хатари терроризм ва экстремизм дар ҷаҳони муосир изҳори назар менамоянд. Аз ҷумла, Сарвари давлат зимни пешниҳоди Паёми навбатии худ охири моҳи декабри соли 2018 дар ин робита гуфта буданд: «Дар Паёмҳои қаблӣ ва дигар суҳанрониҳо ман андешаҳои худро доир ба афзоиши хатари терроризм ва экстремизм дар ҷаҳони муосир изҳор карда будам. Шиддати ин хатару таҳдидҳои ҷаҳонӣ, мутаассифона, имрӯз ҳам паст нашудааст». Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ин Паём бо таҳлили дурбинонаи вазъ ва ёдоварӣ аз ҳодисаҳои мудҳиши террористии солҳои охир дар ҷаҳони муосир мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва сохторҳои низомиро ба ҳушёриву зиракии сиёсӣ даъват намуда, ба Прокуратураи генералӣ, ВКД ва КДАМ супориш дода буданд, ки дар ҳамкорӣ бо Вазорати адлия ҷиҳати такмили заминаҳои ҳуқуқии пешгирӣ кардани экстремизм ва таҳияи тарзу усулҳои муосири муқовимат бо ин зухурот ҷиҳати мукамалнамоеи қонунгузории мамлакатро дар ин самт чораандешӣ намоянд.

Ҳукумати ҶТ ва мақомоти марбутаи он ҷиҳати мубориза бар зидди терроризм ва экстремизм таваҷҷуҳи ҳамешагӣ зоҳир намуда, як қатор корҳоро амалӣ мегардонад. «Стратегияи муқовимат ба экстремизм ва терроризм дар ҶТ барои солҳои 2021-2025», ки бо Фармони Президенти ҶТ 1 июни 2021-ум тасдиқ шудааст, ҳамчун ҳуҷҷати муҳими барномавии миллӣ баҳри тақвияти муқовимат бо терроризм ва экстремизм заминаи ҳуқуқӣ дошта, дар доираи он аксари масоил бо назардошти вазъи муқовимат бо ин зухурот дар кишвар ва таҷрибаи ниҳодҳои ҳифзи ҳуқуқи давлатҳои узви ИДМ пешбинӣ гардидааст.

Тавре муаллифи рисола дуруст зикр мекунад, таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии ҚТ ва инчунин як қатор омилҳое, ки ҷинояти террористиро ба вучуд меоранд, яке аз таҳдидҳои асосӣ ба асосҳои сохти конституционӣ ва амнияти миллии Тоҷикистон номида шудааст. Таҳлили таҷрибаи судӣ-тафтишотӣ, ҳамчунин таҷрибаи хориҷии муқовимат бо таркиби ҷинояти тадқиқшаванда нишон медиҳад, ки терроризми сиёсӣ дар шароити муосир аз тарафи ташкилотҳои террористӣ ҳамчун яке аз методҳои муборизаи сиёсӣ истифода мегардад. Дар сатҳи қонунгузорӣ мавҷуд набудани мафҳуми “терроризми сиёсӣ” яке аз камбудҳои ҷиддӣ мебошад. Дар КҶ ҚТ терроризми сиёсӣ дар шакли таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва арбоби ҷамъиятӣ ифода мегардад. (саҳ 7. Дисертатсия)

Гуфтаҳои дар боло зикргардида мубрамияти мавзӯи таҳқиқотро ҳам аз ҷиҳати назариявӣ ва ҳам аз ҷиҳати амалӣ муайян намуда, таҳияи пешниҳодҳоеро талаб мекунад, ки ба такмили ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ва ҷамъиятии ҚТ равона гардида бошад ва имконияти самаранокии бандубасти онро боз ҳам зиёд гардонад. Дар ин робита, муайян кардани роҳҳои боз ҳам самарабахш ва саривақтии ҳалли масоили дар боло зикршуда дар шароити воқеияти муосир басо муҳим арзёбӣ мегардад.

Дарачаи навгонии натиҷаҳои дар дисертатсия бадастомада ва нуқтаҳои илмие, ки барои ҷимоя пешниҳод мешаванд.

Таҳқиқоти дисертатсионии Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ–ҷиноятии таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон» аввалин таҳқиқоти дисертатсионии ватанӣ дар илми ҳуқуқӣ ҷиноятӣ мебошад. Гайр аз ин, пештар дар сатҳи тадқиқоти монографӣ ва дисертатсионӣ масъалаи ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии таҳлил нагардида буданд.

Диссертатн пешниҳод мекунад, ки “Бо сабаби он ки мафҳуми арбоби давлатӣ ва ҷамъиятӣ мафҳуми васеъ мебошад ва на аз ҳамаи онҳо пойдории асосҳои сохти конституционӣ ва амнияти давлат вобаста аст, пешниҳод мегардад, ки ҷинояти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ (м. 310 КҶ ҚТ) дар таҳрири нав бо назардошти хусусияти вазифавии шахс (арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ), ки бевосита бо таъмини амнияти давлатӣ алоқаманд аст, коркард карда шавад” (саҳ 16).

Илова ба ин муаллиф дуруст қайд мекунад, ки Дар қисми 2 м. 23 КҶ ҚТ чунин илова карда шавад: “барои содир намудани ҷиноятҳои таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат (м. 310), таҷовуз ба ҳаёти Президенти ҚТ ё дигар арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ, ки таъмини амнияти давлатӣ аз онҳо вобаста аст (м. 3101), таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии давлати дигар (м. 3102) ҷавобгарии ҷиноятӣ аз синни 14 солагӣ муқаррар карда шавад”. Зеро синну соли субъект, бо мазмуни тарафи объективии м. 310 КҶ ҚТ мувофиқат намекунад. Объективан оқибатҳои воқеии таҷовуз ин фаро расидани марг ва ба саломатии ҷардида дараҷаи гуногуни зарар расонидан мебошад, пас синну соли субъекти ҷиноят низ бо ҷиноятҳои одамкушӣ (м. 104) ва расонидани зарари вазнин ё дараҷаи миёна ба саломатӣ моддаҳои (110–111 КҶ ҚТ) бояд мувофиқ бошад. (саҳ 17, 178).

Пешниҳоди дигаре, ки қобили қабул аст дар рисола дар шакли зерин омадааст: “Дар м. 1 Қонуни ҚТ “Дар бораи муқовимат бо терроризм” мафҳуми терроризми сиёсӣ дар шакли зерин илова карда шавад: “терроризми сиёсӣ яъне таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ, ки таъмини амнияти давлатӣ аз онҳо вобаста аст ва ин кирдор бо мақсади суст кардани асосҳои сохти конституционӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ) содир шуда бошад” Аз матни м. 310 КҶ ҚТ чунин ибораҳо бояд хориҷ карда шаванд: “акти террористӣ”, зеро мафҳуми

“акти террористӣ” васеъ буда, намудҳои дигари ҷиноятҳои хусусияти террористидоштаро фаро мегирад; “асосҳои сохти конституционӣ”, зеро категорияи мазкур қисми таркибии (яке аз унсурҳои асосӣ) категорияи “амнияти давлатӣ мебошад”(саҳ. 17)

Дар рисола асоснок карда шудааст, ки дар сатҳи м. 310 КҶ ҚТ меъёри ҳавасмандкунанда, яъне эзоҳ дар шакли зерин илова карда шавад. Дар мавридҳои, ки шахс ҳангоми тайёри ё сӯиқасд ба ҷиноят ихтиёран, саривақт огоҳ намудани мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ё ба таври дигар ба пешгирии содир намудани ин ҷиноят мусоидат кардааст, аз ҷавобгари ҷиноятӣ озод карда шавад, ба шарте ки дар кирдори ӯ таркиби ҷиноят дигар мавҷуд набошад.(саҳ.180.)

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Эътимоднокии таҳқиқоти диссертатсия тавассути истифодаи усулҳои умумии илмӣ ва махсуси илмӣ, таҳлили қонунгузори ватанӣ ва хориҷӣ, омӯзиши адабиёти умумӣ ва махсус оид ба мавзӯи таҳқиқот ва рисолаҳои як қатор олимони, ки нуқтаҳои назари илмии муосирро дар бораи институти шартан татбиқ накардани ҷазо инъикос менамояд, ба даст оварда шудааст. Натиҷаҳои илмӣ, пешниҳоди хулосаҳо ва тавсияҳои амалии дар таҳқиқоти диссертатсионӣ пешбинигардида, дар асоси манбаи қонунгузорӣ ва амалияи судӣ анҷом дода шудааст. Эътимоднокии таҳқиқоти диссертатсия, инчунин, аз истифодаи заминаҳои васеи таҷрибавӣ, ки дар шакли маълумотҳои гуногуни омӯрӣ, ҷамъбасти маводи таҷрибаи судӣ ва таҳлили як қатор парвандаҳои ҷиноятӣ оварда шудаанд, бармеояд. Ҳамчунин, натиҷаҳои таҳқиқоти рисолаи илмӣ ба он хотир эътимодноканд, ки онҳо дар асоси таҳлили Конституцияи ҚТ, КҶ ҚТ, КИИ ҚТ, Консепсияи сиёсати ҳуқуқии ҚТ, Қарорҳои Пленуми Суди Олии ҚТ ва ғайра ба даст омадаанд. (саҳ.19-20)

Дар заминаи таҳқиқоти анҷомпазируфта чунин тавсияҳои илмӣ бо мақсади такмили қонунгузори ҷиноятӣ дар самти ҷавобгари ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии ҚТ манзур карда

шудаанд, ки қобили дастгири мебошанд:

- Дар қисми 2 м. 23 КҶ ҚТ чунин илова карда шавад: “барои содир намудани ҷиноятҳои таҷовуз ба ҳаёти Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат (м. 310), таҷовуз ба ҳаёти Президенти ҚТ ё дигар арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ, ки таъмини амнияти давлатӣ аз онҳо вобаста аст (м. 3101) ҷавобгарии ҷиноятӣ аз синни 14 солагӣ муқаррар карда шавад”. Зеро синну соли субъект, бо мазмуни тарафи объективи м. 310 КҶ ҚТ мувофиқат намекунад. Объективан оқибатҳои воқеии таҷовуз ин фаро расидани марг ва ба саломатии ҷардида дараҷаи гуногуни зарар расонидан мебошад, пас синну соли субъекти ҷиноят низ бо ҷиноятҳои одамкушӣ (м. 104 ва расонидани зарари вазнин ё дараҷаи миёна ба саломатӣ моддаҳои 110–111 КҶ ҚТ) бояд мувофиқ бошад.

- Дар м. 1 Қонуни ҚТ “Дар бораи муқовимат бо терроризм” мафҳуми терроризми сиёсӣ дар шакли зерин илова карда шавад: “терроризми сиёсӣ яъне таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ, ки таъмини амнияти давлатӣ аз онҳо вобаста аст ва ин кирдор бо мақсади суст кардани асосҳои сохти конституционӣ ё амнияти давлат, ҳамчунин бо мақсади қатъ гардонидани фаъолияти давлатӣ ё дигар фаъолияти сиёсӣ ё содир намудани чунин кирдор бинобар интиқом барои чунин фаъолият (акти террористӣ) содир шуда бошад”.(саҳ 180)

Аҳаммияти илмӣ, амалӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии натиҷаҳои диссертатсия бо нишон додани тавсияҳо оид ба истифодаи онҳо.

Натиҷаҳои таҳқиқот аз хулосаҳои илмӣ ва пешниҳодҳо чиҳати мукаммалномаҳои қонунгузори ҷиноятӣ оид ба ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии ҚТ ҳамчун ҷиноят, иборат мебошад.

Хулосаҳо ва нуқтаҳои илмие, ки дар рафти таҳқиқи диссертатсия ба даст омадаанд, метавонанд дар ҷараёни таҳқиқоти минбаъдаи ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминология, ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти ҳифзи манфиатҳои миллӣ, устуворӣ ва

эътимоднокии ҳокимияти давлатӣ, ҳифзи сохти конституционӣ ва амнияти давлат истифода шаванд. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертационӣ метавонанд боиси такмили меъёрҳои амалкунандаи қонунгузори ватанӣ, аз ҷумла КҶ ҚТ, қонунгузори ҷиноятии давлатҳои аъзои ИДМ, Қонунҳои конституционии ҚТ «Дар бораи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат», «Дар бораи судҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи мақомоти прокуратураи Ҷумҳурии Тоҷикистон», «Дар бораи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон», Қонунҳои ҚТ «Дар бораи амният», «Дар бораи муқовимат ба терроризм» ва ғайра гарданд; дар амалия тартиби дуруст бандубаст кардан ва татбиқи қонунгузори ҷиноятӣ ҷиҳати ҷавобгарии ҷиноятӣ барои таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии ҚТ дуруст танзим карда шаванд, фаъолияти қонунгузорӣ ва қонунтатбиқкунии судҳо ва дигар мақомоти ҳифзи ҳуқуқ истифода гарданд.

Ҳамзамон, хулосаҳои диссертатсия барои таълими фанҳо дар раванди таълим, зимни омӯзиши фанҳои таълимии ҳуқуқи ҷиноятӣ, криминология, ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ, курси махсуси таълимии ҳуқуқӣ, аз ҷумла, фанни “Ҷиноятҳо ба муқобили ҳокимияти давлатӣ”, таҳқиқоти диссертационӣ аҳамияти калон доранд.

Наشري натиҷаҳои диссертатсия дар маҷаллаҳои тақризшавандаи илмӣ. Акилова Муқаддас Мирмуҳамадова дар маҷмӯъ муаллифи 10 мақолаҳои илмӣ бо забонҳои тоҷикӣ ва русӣ нашр кардаанд, ки аз онҳо 5 мақола дар нашрияҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестационии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 5 мақола дар нашрияҳои ватанӣ интишор шудаанд. Ҳамаи онҳо бо мазмун ва мавзӯи рисолаи илмӣ бевосита алоқаманд мебошанд. Қобили қайд аст, ки теъдоди маводи ҷопшуда ба банди 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, тахти №267 тасдиқ шудааст, мувофиқ мебошад.

Масъалаҳои баҳснок дар таҳқиқот. Диссертатсияи Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна дар баробари муваффақиятҳо, инчунин баъзе масъалаҳоеро дар худ ҷой додааст, ки аз нигоҳи илмӣ баҳснок мебошанд ва онҳоро ба таври зерин нишон додан мумкин аст:

1. Дар саҳифаҳои 105-106 муаллиф номгӯи зиёди шахсони мансабдорро нишон дода, қайд менамояд, ки ин шахсон метавонанд ҳамчун арбоби давлатӣ баромад кунанд. Ин номгӯй шарҳи иловагиро талаб менамояд. Оё ҳамаи ин шахсонро мо метавонем ҳамчун арбоби давлатӣ эътироф намоем? Оё таҷовуз ба ҳаёти ин гуруҳи шахсон бо м. 310 КҶ ҚТ бандубаст карда мешаад?

2. Муаллиф дар саҳифаи 172 диссертатсия менависад, ки дар раванди таҳлили фарқияти таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятӣ аз ҷамла ба шахсон ва муассисаҳои таҳти ҳимояи байналмилалӣ қарордошта (м. 402 КҶ ҚТ) муаллиф ба хулосае омадааст, ки таҷовуз ба ҳаёти намояндаи расмии давлати дигар дар ҳудуди ҚТ бо мақсади суст кардани асосҳои сохти конституционӣ ё амнияти давлатии Тоҷикистон содир шуда бошад, он бояд дар моддаи алоҳида дар боби 29 КҶ ҚТ дар шакли таҷовуз ба ҳаёти намояндаи расмии давлати хориҷӣ дар ҳудуди ҚТ криминализатсия карда шавад. Пешниҳоди мазкур диққатҷалбкунанда мебошад, лекин он дар навгониҳои ба ҳимоя пешниҳодшаванда ҷой дода нашудааст. Шарҳи муаллиф вобаста ба масъалаи мазкур талаб карда мешавад.

3. Дар доктринаи ҳуқуқи ҷиноятӣ ақидаҳо оиди декриминализатсия намудани таркиби ҷинояти мазкур ҷой дорад. Муаллиф дар рисолаи худ ба масъалаи мазкур чандон диққат надодааст ва баръакс пешниҳодҳои худро ҷиҳати мукамалнамоии он манзур намудааст. Фикри муаллиф оид ба декриминализатсия намудани ҷинояти мазкур талаб карда мешавад.

Нуқтаҳои баҳсталабе, ки қайд гардиданд, дар умум, ҳангоми баҳодиҳии мусбати таҳқиқоти диссертатсионӣ нақши муайянкунандаро намебозанд ва танҳо шаҳодати он мебошанд, ки масъалаҳои баррасишаванда хеле муҳим буда, мураккаб ва баҳсноканд ва муаллиф

дар ҳалли баъзе масъалаҳо дар натиҷаи омӯзиши сарчашмаҳои ҳуқуқӣ, адабиётҳои соҳавӣ ва баҳодиҳии ақидаҳои олимони гуногун нуктаи назари муаллифии худро пешниҳод намудааст, ки ин хосси гузаронидани чунин таҳқиқоти илмӣ мебошад.

Мазмуни диссертатсия аз кофӣ будани пуррагии баёни мазмун ва навгонии илмӣ доштани он шаҳодат медиҳад. Муаллиф аз натиҷагириҳо хулосаҳои худро баён намудааст, ки онҳо метавонанд барои рушди илмҳои ҳуқуқӣ ҷинойтӣ ва ҳуқуқӣ иҷрои ҷазои ҷинойтӣ саҳми сазовори худро гузоранд.

Мувофиқати автореферат ба муҳтавоии диссертатсия. Автореферат ба муҳтавоии диссертатсия мувофиқат дорад. Дар автореферат натиҷаҳои асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ, аз он ҷумла мазмун мухтасар ва кофӣ бобҳо ва зербобҳои диссертатсия дарҷ ёфтаанд.

Мутобиқати барасмиятдорории диссертатсия ба талаботи Комиссия.

Диссертатсияи Акилова Муқаддас Мирмуҳамадова ба талаботи банди 31 ва 33, 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Сатҳи навгонии илмии диссертатсионӣ, нуктаҳои илмӣ ва пешниҳоду тавсияҳои амалие, ки ба ҳимоя пешниҳод шудаанд, мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ – амалӣ саҳми шахсии муаллифро тасдиқ менамоянд. Инчунин, тарзи масъалагузорӣ ва услуби таҳқиқоти илмӣ саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад.

Тақризи мутобиқи бандҳои 71-72 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, омода карда шудааст.

Қисмати хотимавии тақризи ва сазовор донишдони довталаб ба дараҷаи илмӣ. Натиҷаҳои бадастовардаи муаллиф барои рушди илми

ҳуқуқи ҷиноятӣ, ҷиноятҳо дар соҳаи иқтисодиёт ва соҳаҳои дигари ҳуқуқ мусоидат карда, боиси он мегарданд, ки падидаи мазкур дар илми ватанӣ такмил ёбад. Дар маҷмӯъ, пешниҳод ва дастовардҳои муаллиф барои рушди илм ва қонунгузори ҷиноятӣ, фаъолияти мақомоти ҳифзи ҳуқуқ ва такмили соҳа аҳаммияти муҳим доранд. Ҳамзамон, хулоса ва натиҷаҳо метавонанд, ки ҷангоми таҳия ва татбиқи концепсияҳои давлатӣ дар соҳаи ҳуқуқи ҷиноятӣ истифода шаванд.

Дар умум, диссертатсияи Акилова Муқаддас Мирмуҳамадовна дар мавзӯи «Таҳлили ҳуқуқӣ–ҷиноятӣ таҷовуз ба ҳаёти арбоби давлатӣ ё ҷамъиятии Ҷумҳурии Тоҷикистон», баталаботҳои муқараркардаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон мутобиқат намуда муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.08 – Ҳуқуқи ҷиноятӣ ва криминология; ҳуқуқи иҷроӣ ҷазои ҷиноятӣ (илмҳои ҳуқуқшиносӣ) мебошад.

Муқарризи расмӣ:

**доктори илмҳои ҳуқуқшиносӣ,
профессори кафедраи криминалистика
ва фаъолияти экспертизаи судии
факултети ҳуқуқшиносии ДМТ**

Назаров А.Қ.

Имзои “Назаров А.Қ.” -ро тасдиқ мекунам:

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси ДМТ

Ғавқиев Э.

“22” феввали соли 2023

Суроға: Донишгоҳи миллии Тоҷикистон (734025, ш. Душанбе, х. Рӯдакӣ
17. Телефон: (+992 37) 221 62 25, E-mail: avazjonn@mail.ru